DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA,

QVODLIBETARIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XI. IANVARII.

M. NICOLAO RAINSSANT, Doctore Medico, Moderatore.

An optimè temperati omnium ingeniosissimi?

QVEMADMODVM anima corporis, sic animæ decus est humana mens, pars illa Princeps, cui regnum totius animi à naturâ tributum est: eam, quia varijs se promit gestionibus, qui sapere perhibentur, in varias distraxêre facultates, reuerà tamen nec ab inuicem, nec ab animi mente, nec ab ipsâmet animâ discrepantes. Hæc enim, dum rem aliquam apprehendit, intellectus; dum ad illam cognitam potiundam sese extendit, voluntas appellatur. Licet autem omnes omnium hominum animæ naturæ dignitate sint pares, eodémque perfectionis gradu contineantur, animorum tam dispar est ac dissimilis ratio, vt alij penè nullo, alij tardo & hebeti, alij non ineleganti, alij summo ac illustri sint ingenio, majorque in animis, quàm in corporibus existat diuersitas. Qui nullo labore quiduis sibi cogitatione depingit, difficilia cognitu facilè comprehendit, causam inter & effectum promptissimè penetrat, rerum consequutiones videt, similia distinguit, aut, si non habet denotata, retinet assensum, nec vlli vnquam viso assentitur, nisi quod tale fuerit, quale falsum esse non possit, disjuncta conjungit, futura præsentibus copulat; si quid præposterum, confusum, aut falsâ specie se offert, id judicio tanquam Prætori ventilandum tradit, adhibitâque quâdam veluti mansorum ruminatione ad coquenda consilia, quid in quâque re verum, quid facto opus sit, clarè perspicit, & placidè statuit, quod prauum, ac tortuosum est, acie rationis eradit, is certè ingenio ac mente præstare dicendus est, maximè si neque diuinâ luce radiatus, neque disciplinis excultus, neque vsu exercitatus, neque industriâ altus valet ipse suis viribus.

ANIMA ipsa, vt sit per se diuina, ac suapte naturâ sibi seruiat, sibi imperet, si à corpore absoluatur; cùm primùm corpori implicatur, nuda & vacua omni re; nec solùm ab omni cognitione, sed etiam cognitionis instrumento inops, non potest absque corporeis instrumentis initiari sacris intellectionis. Hujus quippe primordia ducit à sensibus, per quos, ceu per nuncios ac delatores, aut perforatas à sede animi vias, rerum omnium imagines sic à spiritu prætervehuntur ad interiores sensus, vt cùm ab ijs insculptis expressa simulacra considerauit suáque luce collustrauit intellectus, tum demùm se promoueat, ac per eas, quas sibi fabricatur, species, propositas sibi res etiam dissimillimas intelligat, demptis tamen singularis naturæ notis, quæ in phantasmatum inuolucro quasi nube delitescebant. Inest & illi vis quâ à se creatas rerum effigies condit in thesauris suis, & cum in earum syluam ingressus tectas disquirit, obrutas euoluit, importunas amouet, obturbatas digerit, reminisci sibique ipsi præsens esse dicitur. Ne semet quidem intelligere potest, nisi per alia externa seipsum ducat ad se se, adeo quasi clauo quodam sensibus affixa mens hæret. Magna quidem in illis veritas, si sani sunt ac valentes; si neque quibusdam veluti præstigijs & captionibus depelluntur ab his quæ clara certáque sunt; neque situs, neque rerum interualla mutantur, contrahuntur, diducuntur; neque vlla res interjecta impedit, quominùs percipiant quale quidque sit: in quamuis enim partem facilè impelluntur, vt qualia illa sunt, quæ animæ objiciuntur, talibus picta fiat interdum alia à seipsâ. Ita pauitant Melancholici, quia spiritus atri sunt, non anima: neque mens ægrotat, vt voluit Vir alioqui maximus, cum dolorem, quo cruciamur, non sentimus; sed quoniam dolentem ad locum subsidij causâ distracti spiritus facultati, quâ imaginamur, non representantur: ob eam quoque rem sapientes animo ad intima abducto penetralia, quæ palam & ante oculos sunt, non vident. Sic nempe res est: videt, auditque animus, non eæ partes, quæ veluti illius fenestræ sunt, quibus tamen sentire nihil potest, nisi id agat & adsit.

MAGNI refert quali in corpore locati sint animi, multa siquidem è corpore extant, quæ acuant mentem, multa quæ obtundant: eo quemque valere opus est, vt animo possit, neque magis hic sanus est, quàm illud dum in morbo est. Ad ipsius autem corporis administrationem totamque rationem actionum maximi interest, quomodo se habeat spiritus, qui vnus est, & ille æthereus, cujus fulgore cùm animus, tùm ipsa natura vniuerso collucet corpori. Eò magis nitet, quò sanguis, vnde ducitur, purior est ac temperatior; At qui laudabilem & intaminatum semper reponant, admodum paucos reperire est. Sic enim ea, ex quibus constat humanum corpus, inter sese congruere debent, vt sit conuenientissima temperies & structura partium omnium, maximè cordis & hepatis, quibus illius elaborandi prouincia imposita est: & frustra ex delectis alimentis in ventriculo confectis inchoatus in jecore, recoctusque in venis, à corde optimi perfectique sanguinis specie adornatur, nisi statim seposita illius purgamenta partium, quibus id curæ est, robore tempestiuè, & quâ solet natura, trudantur é corpore. Sed nec satis est nihil superesse impuri, quod vel id peregrinis imbuat qualitatibus, vel suis fumis cor mentisue arcem petat: tersum præterea mundumque ac meabili delicatiorique texturâ donatum esse oportet viscus illud nobilissimum quo sapimus, & in quo velut in sublimi solio sedens animus sua subjectis quibusque partibus describit officia, præbetque commeatum.

LICET temperamentum rectiùs ex primarum qualitatum, quàm humorum dominatu æstimetur, quia tamen ex his, qui Medico elementa sunt prima, conflatur humanum corpus, is vnus, qui in omnium mixtione excellit, definit, denominatque temperamentum: hinc aliud pituitosum, aliud biliosum, aliud sanguineum, aliud melancholicum nominarunt. Quemadmodum, vbi ex illis omnibus paribus ferè portionibus quasi justitiæ ritu temperatis consentanea quædam æquabilitas accersitur, exurgit præstans illa temperies, quam qui obtinet, ad munia, ad quæ naturâ suâ ducitur, incorruptè fungenda pulchrè comparatus est. Quid enim eximium ab illis expectes? Pituitosis impensè frigidis, tardis, blennis, plumbeis, mucidis angusti sunt sensus, vis animi nulla & quasi nexu quodam impedita, adeo frigore torpent crassi concretique spiritus: minùs tamen absunt à temperie, quàm à mente optimâ. Diceres stipites qui se huc illucque agant, & præter formam humani sibi nihil reseruarint. Biliosi solo ingenij acumine spectabiles ferè futili alacritate deliquescunt, volaticóque mobiliorum spirituum impetu audaces, temerarij, leues, omnibusque consilijs præcipites ac deuij vix legum & sapientiæ repagulis continentur; quiduis adoriuntur & degustant, ad vmbilicum perducunt nihil. Sanguinei venustate alijsque dotibus meritò commendati corpore, cui plurimùm indulgent, meliùs vtuntur quàm mente, à quâ & sæpe & leui de causâ deseruntur. An justiùs Melancholicis ingenij palma defertur? Eorum duplex tantùm est ratio, alijs scilicet friget, alijs calet impensè crassipelle corpus. Illi pituitosis haud ingeniosiores, sed morosiores, ac stomachosiores, & tenui sunt corpore & multò tenuiori mente, quæ atri humoris tenebris circumfusâ vix vllum seu veritati seu rationi locum relinquit, amplum mœrori ac metui, quibus confecti sæpe & vitæ desperatione ad laqueum currunt. His contra fidentibus, & ob feruidiorem atque ἰωδέστερον sanguinem, quem progignunt, duriore habitu præditis inest robustus furor inimicus sanæ menti. Est tamen vbi tosti humoris calore quasi subditâ face inflammata viget aliquandiu, aspectúque res clariùs cernit, sed dementiæ proxima non benè sibi semper constat, statimque ac illius æstus consêdit, relaxatur & concidit. An igitur sic nati ideo ingeniosi sunt habiti, quòd ad quamcumque opinionem quasi tempestate delati ad eam tanquam ad saxum pertinaciter adhærescunt, vbiuis pugnacissimè defeusuri, & ad quamcumque rem cognoscendam animum adjecêre, diu multúmque & in omnem partem versant, dum totam è causarum suarum, & obscuritatis inuolucris eruerint? Sæpe autem ingenium & artem vincit assiduus vnique rei deditus vsus.

CVIVS in corpore affines in permistione qualitates, & quâ decet proportione, quatuor humores sic coiuerint, optima vt inde efflorescat temperies, sitque mollior cutis, is vnus ex hominum turbâ florebit omnibus ingenij dotibus, cæterósque intelligentiâ anteibit. Nempe cum vires dat melior sanguis, & partes singulæ plurimorum ac lucidorum spirituum præsidio munitæ vigent, nullâque excrementorum seu tetrâ aspiratione seu contagione inficiuntur, expeditas atque ad suâ officia alacres promptasque esse oportet facultates omnes, eam maximè quæ Augustissima est & aliarum Regina. In cujus enim integris incorruptisque sensibus & veritas est, & acre semper judicium, qui ab illis solidas incolumesque rerum, quæ foris sunt, effigies quasi futuræ cognitionis semina excipit, spiritu facili, nec vllo caloris turbine acto eas inuehente, quid est quamobrem is non vbique suæ sit mentis, præsentique vtatur animo, qui nullo sensuum errore tractus citiùs ac dilucidiùs cernat; quidni & à memoriâ Musarum matre optimè constitutus sit? Planè vt, cum sudum est, multò meliùs res perspiciuntut, quam turbido cælo; aut sicut, vbi in speculum imgingit crassior aër, difficilis est eorum, quæ alioqui bellè reddit, obtutus: Sic vbi phantasia læuior ac perpoliti instar speculi à rebus externis tractas conceptasque notiones purgatissimas intellectui contemplandas præbet, sese hic excitat erigítque ad agendum, fretúsque spiritibus sinceris, subtilibus, splendidis, tenuibus, solertiâ & sagacitate pollet eximiâ, falsum aut incognitum nihil approbat, nec festinanter & citò quasi auguratione quâdam, sed rectâ & perspicaci ratione, inuestigatione accuratâ, aptè ex aliis alia nectens & colligens, quasi expletam rerum omnium etiam abstrusiorum, admirandarum, diuinarum comprehensionem amplectitur, bonarumque cogitationum ac scientiarum epulis saturatur. Altâ hâc mente, eóque naturæ habitu propè diuino fuêre, qui, velut faces publicæ è cœlo delapsæ, artes disciplinásque omnes excogitarunt & illustrarunt. Et qui orbem veritatis luce compleuit, quo pacto reliquos mortales eorum ipse caput, vt erat ad vnguem temperatus, oris specie formæque dignitate, sic ingenij vi ac celsitate longè superauit.

Ergo optimè temperati omnium ingeniosissimi.

DOMINI DOCTORES DISPVTATVRI.

M. Edmundus Charrier.
M. Raphaël Maurin.
M. Ludouicus Gallais.
M. Franciscus Goüel.
M. Petrus Cressé.
M. Petrus le Large, Prof. Chirurg.
M. Petrus Bourdelot, Sereniss. Regin. Sueciæ Med. prim. & Abbas Massænsis.
M. Carolus le Breton.
M. Claudius Perraut.

Proponebat Lutetiæ IACOBVS DE BOVRGES, Parisinus, A. R. S. H. M. DC. LXIII.